

Vergaderjaar 2019–2020

32 623

Actuele situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten

Nr. 291

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 oktober 2019

In reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 26 september jl. stuur ik u hierbij een update over de actuele ontwikkelingen in Egypte. Ik ga daarbij specifiek in op de recente demonstraties en de daaropvolgende arrestaties en de Nederlandse inspanningen met betrekking tot de ontwikkelingen.

Zoals reeds aan uw Kamer gemeld in de brief over de actuele situatie in Egypte, d.d. 4 april jl. (Kamerstuk 32 623, nr. 256), is Nederland gebaat bij een stabiel en welvarend Egypte, het land met de grootste bevolking aan de zuidgrenzen van Europa. Op het regionale toneel speelt Egypte een belangrijke rol, met name in de intra-Palestijnse verzoening, het Midden-Oosten Vredesproces en ontwikkelingen in en rond Gaza. Maar er zijn meer gezamenlijke belangen, zoals de conflicten in Libië en Syrië, de strijd tegen terrorisme en het beheersen van migratiestromen en klimaatverandering. Nederland beschouwt Egypte daarom als een belangrijke partner in een instabiele regio.

De binnenlandse situatie is echter fragiel en de noodzakelijke economische hervormingen, die de autoriteiten sinds november 2016 na het sluiten van een overeenkomst met het IMF doorvoeren, trekken een zware wissel op een groot deel van de bevolking. Dat er in de week van 20 september op verschillende plekken werd gedemonstreerd tegen het regime van president Sisi, toont de toenemende onvrede onder de Egyptische bevolking met de huidige situatie.

De protesten, die ogenschijnlijk vreedzaam en op kleine schaal plaatsvonden, volgden op beschuldigingen van corruptie en zelfverrijking aan het adres van het leger en de president in het bijzonder. Deze beschuldigingen raken een gevoelige snaar bij een bevolking die, ondanks macro-economische verbeteringen, hun koopkracht aanzienlijk heeft zien

verslechteren. Er is sprake van een hoge werkloosheid, met name onder vrouwen en jongeren, en het afschaffen van

subsidies, een noodzakelijk onderdeel van het IMF hervormingsprogramma, zorgt voor steeds verder stijgende kosten. Tegelijkertijd zorgt repressie voor een steeds verder afnemende ruimte voor een kritisch tegengeluid.

In reactie op de gebeurtenissen van 20 september jl. zijn volgens lokale organisaties inmiddels meer dan 4300 personen gearresteerd. De arrestaties beperken zich niet alleen tot de demonstranten, maar ook mensenrechtenverdedigers, politiek activisten, advocaten, journalisten en professoren zijn in de afgelopen weken gearresteerd. De openbaar aanklager maakt melding van duizend arrestaties. De aanklachten lopen uiteen van «lidmaatschap van een terroristische organisatie» tot «het verspreiden van vals nieuws» en «deelname aan ongeautoriseerde protesten». Volgens berichtgeving zouden inmiddels 802 personen op borgtocht en 126 personen zonder aanklacht zijn vrijgelaten.

De VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, Michelle Bachelet, heeft zich meermaals in stevige bewoordingen uitgelaten over de ontwikkelingen in Egypte en de autoriteiten opgeroepen het recht op vrijheid van meningsuiting en vreedzaam protest te respecteren, evenals een eerlijke procesgang te garanderen. Tevens riep zij op diegenen die slechts zijn opgepakt en worden vastgehouden vanwege het uitoefenen van hun rechten en vrijheden onmiddellijk vrij te laten.

Ik deel het standpunt van Hoge Commissaris Bachelet en onderstreep het belang van de mogelijkheid tot vreedzaam protest. Dit, evenals onder andere het belang van vrijheid van meningsuiting en zorgen over arbitraire arrestaties, vormen onderdeel van de brede dialoog die Nederland met de Egyptische autoriteiten onderhoudt. In de marge van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York in september jl. heb ik bij mijn Egyptische collegaminister Shoukry benadrukt dat Nederland rekent op ruimte voor het recht op vreedzame demonstratie en vrijheid van meningsuiting in Egypte. Ook Minister Kaag heeft tijdens de jaarvergadering van de Wereldbank op 18 oktober jl. bij de Egyptische Minister voor Investerings- en Internationale Samenwerkingen zorgen overgebracht met betrekking tot de mensenrechtensituatie.

Nederland zet zich daarnaast in voor een sterk en eensgezind signaal vanuit de EU. Deze inzet heeft er mede toe geleid dat de EU-ambassadeur in Egypte namens alle EU-lidstaten op 17 oktober jl. de zorgen over deze arrestaties heeft opgebracht bij de Egyptische onderminister voor Mensenrechten. Ook heeft de EU in de Mensenrechtenraad van september jl. Egypte opgeroepen om zowel on- als offline de vrijheid van meningsuiting te respecteren en specifiek zorgen geuit over het toegenomen aantal arrestaties in de afgelopen maanden.

Nederland zal zich via verschillende kanalen blijven inzetten voor een sterk signaal aan de Egyptische autoriteiten en hierin samen optrekken met gelijkgezinde landen. Op 13 november zal Nederland tijdens de *Universal Periodic Review* van Egypte, het periodieke mensenrechten-examen van de VN Mensenrechtenraad, de Egyptische autoriteiten oproepen de personen vrij te laten die zijn vastgezet

vanwege het vreedzaam uitoefenen van hun recht op vrijheid van meningsuiting en van vereniging en vergadering, en arrestaties gebaseerd op seksuele oriëntatie en genderidentiteit te stoppen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok